

KONTAKT

med FSDB

Förbundet Sveriges Dövblinda ● Årgång 34 ● Juli 2011 ● Nr 3

FSDB:s ordförande Pontus Degsell

- Händelserik kongress i Göteborg**
- Nu är det nog!**
- FSDB och DBU i Almedalen**

Innehåll

Händelserik kongress i Göteborg.....	sid 3
Nya styrelsen och AU.....	sid 6
Är du intresserad av FSDB:s stadgar?.....	sid 7
Är du intresserad av utvecklingen på IT-området?.....	sid 7
Nu är det nog!.....	sid 8
Ordförande har ordet.....	sid 9
FSDB och DBU i Almedalen.....	sid 10
Jag är fan inte duktig!.....	sid 11
Nationell strategi kring socialhaptisk kommunikation.....	sid 12
Följ Tolktjänstutredningen.....	sid 12
FSDB på Facebook.....	sid 12
Rapport om Kerstin Möllers forskning.....	sid 13
DBU-sidan.....	sid 14
Datakurs i Umeå.....	sid 15
Adressändringar.....	sid 15
Två spännande projekt i Stockholm.....	sid 16
Grundkurs 3 med ledarhunden Masi.....	sid 18
Regionala föreningar:.....	sid 20
- FSDB Öst.....	sid 20
- FSDB Jönköping.....	sid 21
- FSDB Uppsala och Gävleborgs län.....	sid 23
- FSDB Väst.....	sid 24
Hjälpmedel.....	sid 25
Tips på aktiviteter:.....	sid 27
Reserapport från Rwanda.....	sid 28
På gång i FSDB.....	sid 31

Händelserik kongress i Göteborg

Vartannat år har FSDB kongress och lördagen den 28 maj var det dags för den andra kongressen genom tiderna. Kongressen hölls på Hotell Scandic Crown i Göteborg och samlade 31 ombud för de regionala föreningarna och sektionen DBU.

Funktionärer

Till mötesordförande valdes Thomas Martinsson (kommunalråd i Göteborg med särskilt ansvar för kultur, integration, jämställdhet, funktionshinder, hbtq och mänskliga rättigheter. Ordförande i Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor).

Till mötessekreterare valdes Annelie Björling.

Sten-Owe Bjelvestad och Helen M Lindberg valdes att justera protokollet.

Till rösträknare valdes Emil Bejersten, Marie Granat, Cecilia Strandell och Gertrud Sörensson.

Mötesordförande Thomas Martinsson

Redovisning för år 2009 och 2010

Efter några mindre justeringar godkände kongressen verksamhetsberättelserna samt de ekonomiska berättelserna. Vidare lade kongressen revisorernas berättelser till handlingarna samt fastställde resultat- och balansräkningarna.

Styrelsen beviljades ansvarsfrihet för de båda verksamhetsåren 2009 och 2010.

Uttalande

Många personer med dövblindhet upplever att det har blivit allt svårare att få tillgång till dövblindtolkning, personlig assistans och ledsagare enligt LSS samt andra stödinsatser. Med anledning av försämringarna gjorde kongressen ett gemensamt uttalande. (Uttalandet i sin helhet finns med på annan plats i detta nummer)

Motioner

Kongressen hade 6 motioner att behandla.

Den första motionen handlade om det inte ska vara någon deltagaravgift för ombuden på FSDB:s kongress. Kongressen beslutade (i enlighet med styrelsens förslag) att avslå motionen.

Den andra motionen handlade om en stadgeändring av § 6.3 som gäller antal ombud. Idag får de regionala föreningar som har många medlemmar fler ombud). I motionen fanns önskemål om att byta tillbaka till det tidigare systemet med två ombud per regional förening och ett ombud per sektion. Kongressen beslutade (i enlighet med styrelsens förslag) med 15 röster mot 14 att avslå motionen.

Den tredje motionen handlade om bättre stöd med teckenspråkig hemtjänst för äldre döva/personer med dövblindhet. Kongressen beslutade att motionen (i enlighet med styrelsens förslag på förklaring), kunde anses vara besvarad.

Den fjärde motionen handlade om att de regionala föreningarna får vänta för länge, ända tills hösten, på att FSDB Riks betalar ut medlemspengen. Kongressen beslutade (i enlighet med styrelsens förslag) att bifalla motionen. Ekonomiansvarig på kansliet kommer

att betala ut pengarna till de regionala föreningarna två gånger per år (en gång innan sommaren och en gång i slutet av året).

Den femte motionen handlade om att störande bakgrundsljuden på TV-program i alla kanaler har blivit värre än tidigare. Styrelsen hade med förklarande text föreslagit att motionen kunde anses bevarad. Kongressen beslutade dock att hänskjuta motionen till den nya IT-gruppen.

Den sjätte motionen handlade om att personer med dövblindhet har halkat efter i IT-utvecklingen och styrelsen bör därför snarast tillsätta en arbetsgrupp som gör en ordentlig kartläggning av vad som händer inom IT-området. Kongressen beslutade (i enlighet med styrelsens förslag) att bifalla motionen.

Ny sektion

Kongressen beslutade att godkänna bildandet av den nya familjesektionen (som ska handlägga frågor som rör alla föräldrar med dövblindhet och deras familjer och ordna verksamhet för dessa). Vidare godkände kongressen stadgeförslaget för den nya familjesektionen.

Stadgeändringar

Styrelsen hade lämnat förslag på stadgeändringar som främst handlade om paragrafer som rör medlemskap.

Kongressen beslutade att lägga till följande paragraf i FSDB:s stadgar: § 5.3.4 Familjesektion
Familjesektionen inom FSDB handlägger frågor som rör alla föräldrar med dövblindhet och deras familjer och ordnar verksamhet för dessa.

Stadgeändringen tillstyrktes med mer än två tredjedelar av ombuden och träder i kraft när protokollet är justerat.

Vidare beslutade kongressen att hänskjuta alla övriga förslag på stadgeändringar till en arbetsgrupp som får i uppdrag att förbereda underlag till FSDB:s Ordförandemöte 2012. Meningen är att det ska finnas ett förslag på stadgeändringar till FSDB:s kongress år 2013. Information om arbetsgruppen med intresseanmälan ska skickas till de regionala föreningarna och sektionerna samt införas i Kontakt med FSDB.

Val av förbundsstyrelse

Kongressen beslutade att välja Pontus Degsell (omval) till förbundsordförande för FSDB för

två år.

Kongressen beslutade att välja följande tre styrelseledamöter för fyra år:

- Marie Lagerström, 24 röster (omval)
- Siv Grönberg, 22 röster (omval)
- Kicki Nordström, 16 röster (nyval).

Kongressen beslutade i fyllnadsvalet att med 18 röster välja Christer Nilsson (omval) till styrelseledamot för FSDB för två år.

Valberedning

Kongressen beslutade att välja Rolf Eriksson (omval), Marie Granat (omval), Lena Kung (nyval), Arne Lorentzson (omval) och Ulrika Myhr (nyval) till valberedning för två år. Marie Granat valdes till

sammankallande i valberedningen.

Medlemsavgifter till förbundet

Kongressen beslutade att för år 2012 och år 2013 ska medlemsavgiften vara 75 kr (oförändrat) per person (för röstberättigade och stödjande medlemmar).

Ny verksamhetsplan

Kongressen godkände förslaget till verksamhets- och budgetplan för den kommande kongressperioden. Den nya verksamhetsplanen fokuserar på delaktighet och innebär ett helt nytt sätt att arbeta. Verksamhetsplanen är flexibel och den saknar detaljer. Planen kommer att kunna användas utåt, inom FSDB och individuellt.

Nya styrelsen och AU

Efter konstitueringen:

- Pontus Degsell, ordförande
- Linda Eriksson, vice ordförande
- Klas Nelfelt, kassaförvaltare

Övriga ledamöter:

- Marie Lagerström
- Siv Grönberg

- Christer Nilsson
- Kicki Nordström (nyval).

Arbetsutskottet (AU) består av Pontus Degsell, Linda Eriksson och Klas Nelfelt. Kicki Nordström är suppleant.

Är du intresserad av FSDB:s stadgar?

Till kongressen i Göteborg hade FSDB:s styrelse lämnat ett förslag till ändring av FSDB:s stadgar. Ändringarna gällde framförallt medlemskap vilket också hade diskuterats vid ordförandemötet 2010.

Kongressen avslog förslaget till ändringar och beslutade att en ny stadagegrupp ska bildas och ta fram ett nytt förslag som ska diskuteras vid ordförandemötet 2012 och lämnas till kongres-

sen 2013. Är du intresserad av att vara med i stadagegruppen? Anmäl ditt intresse senast den 19 augusti till Pontus Degsell pontus@fsdb.org

Stadagegruppen ska inte vara så stor, så om det är många som anmäler sig kommer styrelsen att avgöra vilka som ska få vara med. Alla andra kan sedan lämna sina synpunkter till stadagegruppen.

Är du intresserad av utvecklingen på IT-området?

Till kongressen i Göteborg fick FSDB en motion från Stig Ohlson om utvecklingen på IT-området. Kongressen biföll motionen vilket innebär att FSDB ska bilda en IT-grupp för att kartlägga vad som händer på IT-området. Vad vi skulle kunna tänkas ha nytta av, vad det finns för möjligheter och vad det skulle kräva i fråga om anpassningar och support.

Är du intresserad av att vara med i IT-gruppen? Anmäl ditt intresse senast den 19 augusti till Pontus Degsell pontus@fsdb.org

IT-gruppen ska inte vara så stor, så om det är många som anmäler sig kommer styrelsen att avgöra vilka som ska få vara med. Alla andra kan sedan lämna sina synpunkter till IT-gruppen.

Nu är det nog!

Uttalande antaget av Förbundet Sveriges Dövblindas kongress den 28 maj 2011 i Göteborg

Vi är många med dövblindhet som de senaste åren har fått uppleva försämringar. Det är tvärtemot de nationella målen för funktionshinderspolitiken – att samhället utformas så att människor med funktionsnedsättning i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet samt jämlikhet i levnadsvillkor för människor med funktionsnedsättning.

Det är svårare att få dövblindtolkning vid de tillfällen när vi själva anser att vi behöver det. Det är också svårare att få personlig assistans och ledsagare enligt LSS samt andra stödinsatser. Dessutom minskar antalet timmar t.ex. från 20 timmar till 12 timmar varje månad. Några av oss har fått vårt stöd helt och hållet indraget utan att vi har fått bättre syn och hörsel. Personal med otillräcklig kompetens t.ex. utan kunskaper i teckenspråk och andra kommunikationsätt anpassade för personer med dövblindhet är andra försämringar som påverkar oss negativt. Ytterligare ett problem är att beslut varierar mellan olika landsting/regioner, mellan olika kommuner och mellan olika tjänstemän inom samma landsting eller kommun.

Vi är ett par tusen barn, ungdomar och vuxna i arbetsför ålder och ännu fler äldre personer i Sverige som har dövblindhet, d.v.s. kombinerad syn- och hörselnedsättning. De allra flesta av oss ser och hör lite grann men inte tillräckligt för att vara delaktiga utan samhällets stöd och service, t.ex. dövblindtolkning.

Vi inom Förbundet Sveriges Dövblinda arbetar för förverkligande av våra rättigheter utifrån FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Ni som är politiker och tjänstemän inom stat, regioner eller landsting och kommuner måste ta ert ansvar att (enligt artikel 1 i konventionen) främja, skydda och säkerställa det fulla och lika åtnjutandet av alla våra mänskliga rättigheter också i praktiken.

Ni kan inte fortsätta att inskränka vår rätt till full delaktighet genom ovan nämnda försämringar – nu är det nog!

Ordförande har ordet

Pontus Degsell

Först vill jag tacka för det förtroende som de regionala föreningarna och sektionerna har visat mig. Det känns roligt att bli omvald som förbundsordförande för FSDB.

Tidigare var vi nio personer i styrelsen och nu är vi sju. Under kongressperioden kommer vi, med hjälp av den nya verksamhetsplanen, att arbeta med många viktiga intressepolitiska frågor. Vårt arbete styrs dock av de ekonomiska ramar och budgeten är tuff.

De tre ledamöterna Elisabeth Gustafsson, Kristina Nord och Anita Örum har avgått från styrelsen.

Stort tack till dem för betydelsefulla insatser i styrelsearbetet. Vi hälsar också varmt välkommen till vår nya styrelseledamot Kicki Nordström.

Många personer med dövblindhet upplever att det har blivit svårare att få tillgång till samhällets stödinsatser, t ex till personliga assistenter och dövblindtolkar. Med anledning av detta gjorde kongressen ett uttalande som vi sprider till medier och myndigheter. Vi tycker att det är nog med försämringar och politiker och tjänstemän måste ta ansvar!

Två nya arbetsgrupper ska bildas. Den ena handlar om IT-frågor och den andra om stadgefrågor. När det gäller IT-området finns det många frågor. En av dem är tillgång till utbildning och hjälpmedel. Idag ser det tyvärr väldigt olika ut beroende på var i landet man bor.

Ni som är intresserade av att vara med i någon av grupperna kan anmäla er till mig senast den 19 augusti. Läs mer i annonserna i det här numret. På styrelsemötet den 15-16 september kommer arbetsgrupperna att bildas och vi kommer också att besluta om ansvarsfördelningen inom styrelsen.

Jag vill passa på att informera om

att FSDB:s nya hemsida är på gång och vi räknar med att den kommer att lanseras under hösten.

I april hade Föreningen Fruktträdet sitt allra sista årsmöte och föreningen är nu helt nedlagd. FSDB:s styrelse tackar föreningen Fruktträdet för det samarbete som har varit. FSDB har tills vidare, liksom tidigare, fortsatt att driva de två databaserna TP 44 och TP Nova. Intresset minskar dock ständigt och vi har diskussioner med PTS om att försöka hitta en annan framtida lösning.

FSDB och DBU kommer att vara representerade på Almedalsveckan den 3-10 juli. Vi samarbetar med andra organisationer. FSDB är dessutom med genom samarbetsorganisationen Lika Unika.

Den 26-28 augusti arrangerar FSDB Stockholm och Gotlands län Dövblindas Dag. Under helgen blir det ett spännande och fullspäckat program. Det blir roliga dagar och jag hoppas att riktigt många kan komma till Stockholm och delta i firandet.

Dövblindorganisationerna i de nordiska länderna samarbetar och den 21-23 oktober har Dövblindas Nordiska Samarbetskommitté (DBNSK) möte i Bålsta. FSDB är värd och deltar gör de nordiska ordförandena och vice ordförandena. Till sist önskar jag tillsammans med hela styrelsen er alla en riktigt varm, skön sommar med sol och bad!

Pontus Degsell
Förbundsordförande

FSDB och DBU i Almedalen

Även i år kommer FSDB och DBU att vara närvarande under Almedalsveckan (3-10 juli) på Gotland. "Tolka mig rätt" är temat och mottot för vår kampanj i Almedalen i år.

Liksom förra året kommer FSDB och DBU, tillsammans med övriga hörselorganisationer, att varje dag vandra i Visbys centrum och sprida information om tolkning och teckenspråk. "Tolka mig rätt" kommer

det att stå på våra tröjor och även på vår gemensamma folder som vi ska dela ut.

Vi hoppas på samma positiva gen-svar som vi fick förra året.

Från FSDB:s styrelse deltar Linda Eriksson och Klas Nelfelt. Från kansliet åker Kerstin Möller, Cecilia Strandell och Helena Söderlund. DBU representeras av Helena Christoffersson och Dennis Lindell.

Jag är fan inte duktig!

Eva Rydmark

- Det är bara funktionshindrade, barn och hundar som kallas för duktiga! konstaterar Eva Rydmark.

I samband med FSDB:s kongress uppträdde hon med sin starka, gripande och tänkvärda teaterföreställning som är baserad på hennes eget liv. Mer om föreställningen i nästa nummer. Här kommer så länge en av Eva Rydmarks dikter.

Burfågel

Många gånger
känner jag mig
som en fågel i bur

instängd
olycklig
jag vill också ut och flyga
få chans att
bli lycklig
men frågan
kvarstår
var hör jag
hemma någonstans
i de hörandes värld
som är full av ljud
eller i de dövas värld
som är full av tystnad
det är svårt
att välja sida
när man är hörselskadad

Det är bortkastad tid
att grubbla
på frågor
som inte har
några svar

Äntligen har jag
insett verklighet
och kan släppas
ut ur buren
fri att flyga
vart jag vill!

Nationell strategi kring socialhaptisk kommunikation

De senaste åren har intresset för socialhaptisk kommunikation ökat i hela landet, men någon gemensam strategi finns inte. Utan en sådan strategi är risken stor att kunskaper om socialhaptisk kommunikation som utvecklas på olika håll blir alltför lokal och personlig.

Den 13 april hade därför FSDB och de regionala dövblindteamerna i Skåne, Stockholm och Västra Götaland och NKC ett möte för en arbetsgrupp med syftet att diskutera hur vi får samsyn kring socialhaptisk kommunikation.

Vid mötet bestämde vi i arbetsgruppen att vi ska träffas igen den

25-26 augusti för att börja dokumentera socialhaptisk kommunikation för att så småningom kunna ta fram gemensamma svenska metoder och material.

Inför detta arbete efterlyser vi i arbetsgruppen allt samlat material som finns och alla signaler för socialhaptisk kommunikation som används ute i landet. Skriv till Linda Eriksson linda@fsdb.org eller Lena Göransson lena.goransson@mogard.se och berätta om du har något material och/eller vilka signaler du brukar använda.

Följ Tolktjänstutredningen

På www.sou.gov.se/tolktjanst/ kan du följa den pågående utredningen och bl.a. läsa hela kommittédirektivet, hela frågeformuläret samt expert- och sakkunniggruppens och referensgruppens protokoll.

FSDB på Facebook

Förbundet Sveriges Dövblinda har öppnat en Facebooksida.
Välkomna att följa oss där!

Rapport om Kerstin Möllers forskning

De senaste åren har jag deltagit i ett utvecklingsprojekt. Det har varit samverkan mellan Örebro universitet, Högskolan i Trondheim i Norge, Specialskolemyndigheten, SRF och RBU. Vi fick utvecklingspengar av Allmänna arvsfonden för att införa ett nytt sätt att samverka runt barn och ungdomar som har flera olika funktionsnedsättningar. Sju nätverk på olika platser i Sverige deltog i hela projektet. I mitten av varje nätverk fanns ett barn eller en ungdom med synnedsättning och även nedsatta funktioner i armar och ben. De hade inte dövblindhet eftersom alla kunde höra.

I projektet samlade vi in mycket data om barnen, om nätverken och om hur de samverkade. Projektets mål var att barnen skulle bli mer delaktiga och självständiga.

Ett exempel på ökad delaktighet är en ungdom som fått möjlighet att säga till när hon vill att den personliga assistenten ska hjälpa henne över från sängen till rullstolen. Det är vad jag kallar delaktig i sig själv.

Ett annat exempel är när ett annat barn kommer fram till en flicka i rullstol och börjar busa tillsammans med henne. Det är vad jag kallar delaktighet med andra.

Ett tredje exempel är ett litet barn som går på dagis. Personalen har sett till att den stora gula lådan med leksaker ska öppnas tillsammans med pojken som har funktionsnedsättningar. Den sortens delaktighet kallar jag för att vara delaktig för andra.

Alla barn och ungdomar blev mer delaktiga, så vi kan vara glada och säga att projektets mål uppnåddes. Nu håller vi forskare på och skriver vetenskapliga artiklar om projektets resultat.

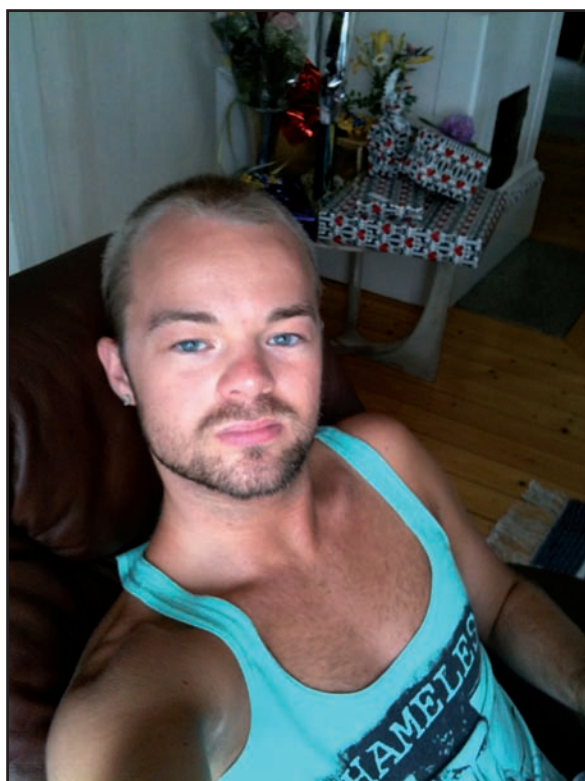
Min forskning har fått ekonomiskt stöd från Sunnerdahls handikappfond. I höst kommer jag bland annat att vara lärare på en ny kurs på Örebro universitet. På kursen kommer vi att lära ut de metoder vi använde i delaktighetsprojektet.

Jag håller också på och planerar ny forskning om dövblindhet. I ett kommande nummer kan jag skriva mer om mitt nya projekt.

Kerstin Möller

DBU-sidan

DBU:s ordförande har ordet

Daniel Lindell

Hej!

Jag vill börja med att tacka alla medlemmar i DBU som har valt mig som ordförande. Jag vill försöka leda DBU in i framtiden, men det kommer också att krävas mycket arbete och viljestyrka från styrelsen och medlemmar för att DBU ska överleva. Jag och styrelsen ska jobba hårt med intressepolitik och till exempel försöka se till att alla våra medlemmar får gå i bra skolor. Vi ska också arbeta för att kunna ha kvar olika läger och försöka skapa mer samarbete med olika organisationer.

Jag ser fram emot mitt första år som ordförande. Jag vill samtidigt tacka Ronja och Ngoc för deras tid i DBU:s styrelse. Ronja har fått jobb och Ngoc går också vidare i livet. Vi i styrelsen önskar att de båda får bra liv, fulla av nya äventyr...

Under styrelsemötet bestämde vi poster till resten av styrelsen. Det saknas en plats som styrelsemedlem, men vi hoppas på att valberedningen hittar en till kandidat som kan komma in i styrelsen under det extra årsmötet som vi kommer att ha under Stockholmshelgen den 21-24 juli.

Så här ser DBU:s styrelse ut nu:
Ordförande: Dennis Lindell
Vice ordförande Monique Eriksson
Sekreterare: Malin Lindén
Kassör: Helena Christoffersson.

Jag och Helena Christoffersson ska dessutom åka till Almedalsveckan på Gotland. Vi kommer att bevaka våra intressepolitiska områden och också försöka göra reklam för vår förening. Det blir min andra sommar i Almedalen och jag ser emot resan. Det var spännande ifjol och det var dessutom stekhett. Få hoppas att vi har tur med vädret också denna gång!

Varma kramar från mig och resten av styrelsen! Vi önskar alla medlemmar en riktigt bra sommar med

många soltimmar, bad och spännande äventyr!

Dennis Lindell

DBU:s ordförande

Datakurs i Umeå

Den 21-25 februari var det en datakurs för personer med dövblindhet på Strömbäcks folkhögskola i Umeå.

Måndag den 21 februari

Vid lunchen kom vi fem deltagare med dövblindhet till datakursen. Kursledaren Erika Liljedahl hälsade oss välkomna. Thomas Liljebro och Jane Eriksen var lärare och undervisade oss. Varje dag hade vi lektioner och egen träning.

Tisdag den 22 februari:

På eftermiddagen åkte vi med skolans minibuss till Tropiska djurhuset i Umeå. Vi fick information om t ex små apor, sköldpaddor, spindlar, ödlor och ormar.

Onsdag den 23 februari:

Efter lunchen åkte vi med skolans minibuss till stan för shopping eller bad i badhuset. På eftermiddagen fikade vi på stan.

Torsdag den 24 februari:

På kvällen hade vi en avslutningsfest. Utvärderingarna var bra. Några deltagare hade önskemål om en ny datakurs under hösten och att också få taktil teckenspråksträning.

Fredag den 25 februari:

Efter lunchen åkte vi hem. Vi var nöjda med datakursen och det är en bra miljö att vara på Strömbäcks folkhögskola

Inger Öberg

Adressändringar

Tack på förhand för att du hjälper oss med aktuella uppgifter! Har du ny adress? Tänk i så fall också på att meddela ändringarna till FSDB:s kansli. Du kan skicka e-post till register@fsdb.org eller kontakta Emil Bejersten, emil@fsdb.org

Två spännande projekt i Stockholm

Ann Jansson, Gurli Wåglund, Rolf Eriksson.

Fotograf Anna Gerdén

Projekt Nya vyer...

Nya vyer fortsätter som planerat och är nu inne i slutfasen.

Vi har framför oss en spännande helg med workshops som vi kallar Dövblindas Dag (26 – 28 augusti). Fredag kväll samlas vi för en pubafton på DBA. På lördagen har vi föreläsningar på Tekniska museet med Krister Inde och Täppas Fogelberg och på kvällen avslutar vi dagen med pubafton på DBA. På söndagen har vi café med gott hembakat bröd och en mini-

marknad med hantverk gjort av personer med dövblindhet. Dessutom kommer dövblindteamet från Stockholms län att vara med och svara på eventuella frågor.

Vecka 34 kommer det att bli föreställningar varje dag (utom onsdag) i Cino4 på Tekniska museet. Vi hoppas att så många som möjligt ska kunna komma och se föreställningen. Man bokar via e-post eller telefonnummer som finns på webbsidan. De tre skådespelarna

med dövblindhet är Rolf Eriksson, Ann Jansson och Gurli Wåglund. De uppträder tillsammans med skådespelaren Carlos Müller.

Just nu pågår ett intensivt planeringsarbete så att allting ska fungera perfekt på Dövblindas Dag. Vi har kontakt med tolkelever på Södertörns folkhögskola som gärna ställer upp och hjälper till med ledsagning och "småtolkning". Vi har fått lite sponsring från olika företag som vi hoppas kunna dela ut till er som deltar.

Efter Dövblindas Dag kommer vi att kontakta alla museer i Stockholm för att göra en enkätundersökning. Vi vill se vilken prispolicy man tillämpar för oss med funktionshinder. Ibland tar de extra betalt eftersom vi "kräver" extra tid i samband med guidning. Ibland tar de betalt för ledsagare, tolkar och assistenter. Vi hoppas att vi med denna enkätundersökning ska kunna påverka museerna att vara mer generella i sin prissättning.

Vi kommer också att genomföra en utvärdering med alla som varit med i detta projekt då det är första gången som Riksteatern och Tekniska museet samarbetar så här med en lokalförening ...

Projektet ska redovisas med en slutrapport och en filmad rapport som SDR Tecken AB hjälper oss med.

Projektledare är jag Birgitta (Bittan) Martinell och projektmedarbetare är Emil Bejersten.

Projekt Taktil Foto-utställning

I mitten av juni fick vi det glädjande beskedet från Arvsfonden att de har bifallit 997 000 kr för år 1 av 3. Det betyder att vi äntligen kan köra igång med vårt nya spännande projekt. Vi har redan fått 300 000 kr från Innovativ Kultur som tillhör Stockholms Kulturförvaltning och det blir vår fotograf Truls Nord som tillsammans med Stefan Ohlsson och vår testfotograf ska ta fram ett förslag på en bild som sedan ska bli taktil.

Detta är så nytt att vi ännu inte hunnit strukturera upp projektet. Men tänk er själva. Att kunna gå på konstmuseum och uppleva konsten via dina händer – taktil konst.

Målgruppen är personer med dövblindhet. Intresserade i detta projekt är Nationalmuseum och Nationellt kunskapscenter för dövblindfrågor.

Vi har fått intresseanmälningar från personer med dövblindhet som vill vara med i projektet och lära sig fotografering. Vi ska också blogga

om fotograferingen och vad som händer. När projektet kommer igång kommer alla intresserade av fotograferingen att bjudas in till en gemensam träff.

Det blir en spännande höst vi har framför oss.

*Bittan Martinell, föreståndare
FSDB Stockholms och Gotlands
län*

Grundkurs 3 med ledarhunden Masi

Anne-Maj och Masi

Det har hunnit gå ett och ett halvt år sedan jag och Masi blev ett ledarhundsekipage. Den 13 juni stod vi åter redo på Almåsa kursgård för att påbörja den tredje och sista obligatoriska grundkursen.

Vi var 9 stycken ledarhundsekipage. Häften hade tidigare haft mer än en ledarhund. Några var till och

med inne på sin tredje eller fjärde. Vi var tre stycken som hade vår allra första.

Varje dag började klockan 7.00 med rastning. Efter frukost träning och efter lunch också. På kvällarna hade vi teori. Sista rastning klockan 21.00. Långa men roliga dagar. Mina tolkar fick jobba länge, för vi hade annat trevligt emellanåt också.

Nyttiga övningar

Övningarna bestod av dressyr, lydnad, hinderbana, både stads- och landsvägskörning. Vi tränade på inkallning en hund åt gången och senare två hundar samtidigt. "Plats" medan vi förare gick runt hundarna som låg kvar med störningsmoment runt sig.

En övning som var väldigt nyttig för oss var "följ mig" med slakt koppel. Det gällde att vara mycket tydlig med sitt kroppsspråk. Detta är något som jag ska träna mera med Masi. Apporteringen klarade vi av galant, eftersom vi har det som lek hemma.

När det var körning på landsvägen, tränade vi omkörning med flera störningsmoment utförda av våra instruktörer med sina och andra hundar. På vägen, gående, busande och stoj. En instruktör hade boll som hon lekte med. Vi tränade även på hundmöten. Hundarna brukar vara nyfikna på allt och det var bra övning.

En eftermiddag gick vi alla tillsammans, annars var vi indelade i två grupper. Vid det här tillfället tränade vi på det som jag skrev nyss och vi slutade med att vi gick "tätt" ihop så som det är i storstan. Jätterolig och nyttig övning.

Den första kvällen pratade vi om vett, etikett och tillgänglighet. Vi konstaterade att tillgängligheten för ledarhundsförare har blivit sämre medan det är bättre utomlands. Det handlar mycket om okunskap och rädsla för allergier.

Teoripassen bestod förutom vett, etikett och tillgänglighet också av mental kunskap samt hundens hälsa och sjukdomar. Sista teorikvällen var "Tänkvärt om hundar och förare". Jag tror att passet hette så. Vi fick tänka ur hundarnas perspektiv när "ledarhunden Emma" intervjuade alla ledarhundar på kursen. Gud, vad vi skrattade!

Med is i magen

Hinderbanan var lite svajig och klurig. Vid första försöket var jag också en smula matt p g a min förkylning. Några hinder var ganska kluriga. Masi undrade vad vi hade vid krysset att göra. Men vi skulle bara gå till vänster. Sen travade Masi över ett träd istället för att markera. Instruktören frågade om vi brukade gå mycket i skogen. Nog stämde det! Vid det andra för-

söket markerade Masi precis som han skulle.

Stadskörningen gick bra. Jag fick lära mig om att inte dra i bågen. När vi inte hittade skjutdörrarna på Västerhannings pendelstation, drog jag lite i bågen och vände mig om. Jag tänkte "göra om det", men det hela blev fel. Instruktören förklarade att bågen var Masis och kopplet mitt. Det skulle istället räcka med att jag tar något steg bakåt. Inte mera. Masi skulle klura ut det hela och jag skulle ha lite is i magen och ha tålmod...

Jag lärde mig också att en bättre strategi är att öka och sänka tempot. Jag fick några tips, som jag har provat på och de fungerade genast. Inte dra i bågen utan istället skaka eller svänga och säga "öka" eller "sakta".

Som att serva bilen

Jag tycker att Grundkursen 3 var bra för mig och Masi. Vi fick träna på saker och träffa andra ledarhundsekipage att träna tillsammans med. Det är lite som att göra en service efter 10 000 mil på en bil!

Nu väntar en skön sommar med långa promenader för oss båda i ur och skur...

Anne-Maj Magnström och Masi

(Anne-Maj har tidigare också skrivit artiklar om livet med ledarhund i följande fem nummer av Kontakt med FSDB: nr 5 /2009, nr 6/2009, nr 2/2010, nr 5/2010 och nr 6/2010).

Regionala föreningar:

FSDB Öst: Årsmöte i Växjö

Söndagen den 6 mars samlades vi för andra året i rad på Idé och Kunskapscentrum i Växjö. Vi började med fika och frukt. Vår ordförande Ann-Louise Sundin hälsade oss alla välkomna och speciellt till de inbjudna gästerna Linda Eriksson

och Kerstin Möller från Örebro. Från kansliet kom Peter Lundgren från Malmö.

Vi var sju röstberättigade och tre stödjande medlemmar som deltog. Linda Eriksson valdes till mötes-

ordförande och Kerstin Möller till mötessekreterare. Innan Linda förklarade årsmötet öppnat, presenterade hon sig själv och vad hon gör i det vardagliga livet. Linda gick, snabbt och skickligt, igenom alla förhandlingarna. Vi godkände verksamhetsberättelsen, resultat- och balansräkningen samt revisionsberättelsen som lästes upp. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet för det gångna året. Medlemsavgiften blir oförändrad även för år 2012.

Val av styrelsen blev oförändrat. Styrelsen består av följande personer:

- Ordförande: Ann-Louise Sundin (ett år kvar på posten)
- Sekreterare: Antje Witten (omval på två år)
- Vice ordförande och kassör: Christer Nilsson (ett år kvar på posten).

Som ombud till förbundet FSDB:s kongress valdes Margareta Lundin och Christina Grönborg.

Därmed förklarade Linda Eriksson årsmötet avslutat. Efter en kort paus samlades vi för att lyssna på Kerstin Möller som berättade om sin forskning kring dövblindhet. Vi fick veta hur delaktighet och delaktighetsinskränkning kan påverka i våra liv. Kerstin ställde några frågor som vi fick svara på och det blev många olika svar. Föreläsningen var mycket intressant och givande för oss.

Ordförande Ann-Louise Sundin tackade oss alla som deltog. Linda och Kerstin fick varsin present som tack. Sedan väntade en efterlängtat god middag som Christer Nilssons son David hade lagat åt oss. Vi fick potatisgratäng och rostbiff och till efterrätt fick vi äppelpaj med vaniljsås. Det blev en fin avslutning på dagen.

Referent Kerstin Koski

FSDB Jönköping: FSDB Jönköpings årsmöte

Onsdagen den 23 mars hade FSDB Jönköping sitt årsmöte i Alianskyrkans lokaler i Jönköping. Vi började dagen med en smörgåstårta som smakade mycket gott. Därefter var det dags för årsmötet, som hade samlat 7 röstberättigade

medlemmar samt stödande och tolkar.

Ledamot Ingemar Johansson hälsade alla välkomna eftersom både ordförande och vice ordförande var förhindrade att vara med.

Mötesordförande för årsmötet var tolkchef Bengt Ohlsson och han svingade skickligt klubban genom mötet.

I verksamhetsberättelsen för 2010 kunde man läsa att FSDB Jönköping har haft ett aktivt år.

Efter ekonomisk redogörelse och revisionsberättelse fick styrelsen ansvarsfrihet för 2010 och kunde därmed pusta ut.

Årsmötet beslutade att ändra stadgarna, genom att minska ledamöter i styrelsen från 5 till 3 ledamöter i fortsättningen.

I styrelsevalet fick Ingemar Johansson förtroendet att vara ordförande för ett år, vilket var ett nyval. Övrig ledamot för två år valdes Ulla Gyllander och för ett år valdes Maj-Britt Ohlsson.

Efter konstitueringen ser styrelsen

ut som följer:

- Ingemar Johansson ordförande,
- Mai-Britt Ohlsson, vice ordförande,
- Ulla Gyllander vice sekreterare,
- Berit Jildenhed adjungerad sekreterare,
- Annika Söderlund adjungerad kassör.

Efter årsmötet bjöds det på kaffe och bakelse, sedan fick medlemmarna information av tolkchefen Bengt Ohlsson om tolkenkäten som har varit under hösten 2010.

Tack för ett givande årsmöte bland alla glada och trevliga vänner jag har i FSDB Jönköping!

Hälsar Berit Jildenhed som var mötessekreterare

FSDB Jönköpings 25-årsjubileum

Den 7 september 2011 firar FSDB Jönköping sitt 25-årsjubileum på Mullsjö Folkhögskola i Mullsjö.

Vi börjar fira vårt jubileum med mingel i konferenslokalen under matsalen mellan kl 12.30 och 13.00

13.00 intar vi en god lunch

14.30 historik samt gästerna har ordet

15.15 underhållning

16.00 kaffe och tårta, därefter mingel

17.00 avslutning

Kostnaden för deltagande är 140 kronor samt din resa.

Anmälan till Ingemar Johansson
telefon 0392 – 101 46,
e-post ingemar.johansson.mullsj@telia.com

eller till Berit Jildenhed tal/texttelefon 0510 – 54 74 77,
e-post berit@fsdb.org

Senast den 30 augusti vill vi ha din anmälan.

Ev uppvaktning emottages tack-
samt i form av bidrag till
"Mama Magnus" plusgiro:
24 94 36 - 7

FSDB Uppsala och Gävleborgs län:

Årsmöte i Uppsala

Den 9 april hade Uppsala och Gävleborgs län årsmöte den 9 april i HSO-huset som ligger i Uppsala.

Det började med lite fadäser: först fanns det inte någon smörgåstårta att hämta på Coop trots att det hade beställts en vecka tidigare. Så det var bara att åka till Ica Maxi som tur var hade färdig tårta till 20 personer. Den var visserligen mycket dyrare. Nåväl, nästa fadäs blev att vi inte kom in i HSO-huset på grund av att vi hade fått fel nyckel. Det löste sig till slut med att rätt nyckel hämtades hemma hos en SRF-medlem.

Vi kunde sedan börja det lite förse-
nade mötet. Allt flöt bra med god-
kännanden under dagordningen.
Det blev en del nytt i styrelsen.
- Ordförande Inga Lill Andersson

har ett år kvar.

- Kassören Claes Mattsson sitter kvar ytterligare ett år.
- Björn Broberg valdes till ny sekreterare.
- Christina Lundell valdes som ny ledamot på ett år. Det är jätteroligt att en erfaren ledamot är tillbaka i styrelsen.
- Sist, men inte minst Alice - en ny stödande medlem som blev ledamot.

Nu är vi en hel styrelse med fem personer. Jag är övertygad om att det kommer att bli en bra styrelse med både gamla och nya med erfarenheter och nya idéer. Tråkigt att jag inte har hunnit skriva detta tidigare, men tiden bara rinner iväg med föreläsningar, information, kurser och möten. Men bättre sent än aldrig.

Vid pennan ordförande Inga Lill Andersson

FSDB Väst:

Friskvårdsdag med ABF

Glad bonde tillsammans med sin älskade häst och Klas Nelfelt.

Fotograf: Marianne Nilsson

Den 1 juni arrangerade ABF V. Götaland en friskvårdsdag för medlemmarna i FSDB Väst på ett hästdrivet ekologiskt odlat jordbruk som ligger på Billingen strax norr om Skövde.

Dagen började med kaffe och ekologiskt bakad fralla. Värdepåret hade själva malt mjölet och sedan bakat utav detta. Jättegott. Sedan fick vi gå en rundvandring på gården tillsammans med ägaren Daniel. Han berättade om verksamheten och att det fanns åtta hästar på gården, bl a rasen

ardenner som är stora, kraftiga och jättestarka. Det fanns även travhästar. Ardennerhästarna använde han till att plöja, harva och ringvälta och så hade han en sk förvagn som han kunde koppla till olika redskap, t ex skördemaskiner. Han hade även kossor, kalvar, getter, grisar, höns och kalkoner så det var en härlig blandning. Daniel berättade också att de handmjölkade korna och getterna två gånger om dagen. Det fanns även utgödsling på gården och den drivs med sk "vandring" vilket innebär att en häst får gå runt ett kuggväx-

elhjul som sedan med en drivstång kopplas till utgödslingen och även till tröstverket. Då undrade vi hur de kom till staden för det fanns inte några motordrivna fordon på gården. Inga problem, tyckte ägaren och drog ut en täckt vagn som han kunde spänna före med en travhäst. Eftersom de odlade ekologiskt så kunde de kärna smör, ysta ost och mala mjöl så det blev väl inte så många resor till staden. På gården fanns även en gårdsbutik där man kunde köpa deras ekologiskt odlade varor.

När rundvandringen var klar stod en vagn klar med två fjordhästar som dragare och vi fick åka vidare till Skarastifts kursgård Flämstedt. Åkturen tog drygt en timme i den

härliga naturen så det var bara att sitta och njuta. På vägen, när vi passerade Lerdala, berättade Ola från ABF att Sveriges skidkung Markus Hellner hade bott där när han var yngre, men för närvarande bor han i Gällivare.

När vi kom fram till Flämstedt väntade en härlig, jättegod lunch. Vi kunde också gå ut i solen och värmen och njuta av omgivningen runt kursgården. Det var en fantastisk fin utsikt över en sjö som låg alldeles i närheten. Vi var ungefär 15 deltagare, både små och stora och vi var helnöjda med denna friskvårdsdag.

*Vid pennan F d bonde
Kurt Söderqvist*

Hjälpmedel: Ny tjänst för texttelefoni i smarta mobiltelefoner

Nu lanseras tjänsten Flexitext som gör det möjligt att ringa textsamtal mellan analoga texttelefoner, datorer och smarta mobiltelefoner. Tidigare har det bara varit möjligt att ringa textsamtal mellan analoga texttelefoner.

Flexitext, är också ett utvecklingsprojekt som pågår fram till december 2013 och finansieras av PTS under utvecklingsfasen.

Nu blir projektet även en tjänst som är öppen för alla som har behov av den. För att användarna ska kunna nyttja tjänsten på ett flexibelt sätt har en applikation utvecklats för mobiltelefoner med operativsystemet Android.

Örebro läns landsting är leverantör av tjänsten.

(Källa www.pts.se)

Miljoner till bättre text- och bildtelefoni

Sju landsting (Dalarna, Halland, Jönköping, Stockholm, Uppsala, Västerbotten och Örebro) delar på 4,5 miljoner för att utveckla sina hjälpmedelsverksamheter inom text- och bildtelefoni. Hjälpmedelsinstitutet och Kommunikationsmyndigheten PTS har utsett landstingen till försöksverksamheter under 2011 och 2012.

Resultatet ska bli ökad kunskap både hos personalen och hos användarna samt ökad valfrihet för användare av text- och bildtelefoner.

(Pressmeddelande HI)

Underlätta i vardagen för personer med dövblindhet

Hösten 2011 kommer PTS att starta två nya innovationstävlingar.

Genom Innovation för alla kan till exempel företag eller ideella organisationer, ansöka om finansiering av tjänste- och produktutveckling inom elektronisk kommunikation och post.

Förslagen ska gärna bygga på generella lösningar som fungerar för så många som möjligt.

Den första tävlingen kommer att ha temat "Handel och betalning

för alla" och är planerad att starta i början av hösten.

Innan årsskiftet kommer den andra tävlingen starta. Temat för den är "Underlätta i vardagen för personer med dövblindhet".

PTS kommer sedan att välja ut ett antal ansökningar som får finansiering från myndigheten.

Mer information kommer längre fram.

(Källa www.pts.se)

Tips på aktiviteter:

Aktiveringskurser i Mullsjö

Ledarhundförarkurser

2009 startade vi upp den första ledarhundförarkursen i Sverige som riktade sig till personer med dövblindhet och deras ledarhundar.

Det finns flera faktorer som gör att vi kan garantera en kurs med bra kvalitet. Vi har anpassad miljö på skolan och lång erfarenhet av kurser för personer med dövblindhet. Ledarhundsinstruktörerna kommer från SRF, med Bengt Borg i spetsen. Vår miljö här i Mullsjö är enligt instruktörerna perfekt, för träning med ledarhundarna.

Jag som är ansvarig för kursen har ett stort hundintresse och tävlar själv för Svenskalandslaget i lydnad, så hundkunskap finns på skolan.

Under ledarhundförarkurserna varvas teori och praktik. Vi arbetar med hundarna inne i samhället, där vi stöter på många olika svåra uppgifter för er att lösa. Vi är också ute i vår vackra natur och tränar landsväg, omkörningar och lydnad. Vi bygger även utmanande banor på skolans område för att ni ska vidareutveckla er som ekipage. Under veckorna har vi intressanta föreläsningar och ger tid för frågor

och funderingar. Dövblindtolkarna har kunskap om att arbeta med haptiska signaler för att inte störa er och hundarna i arbetet.

Vi hoppas att ni som har ledarhundar och har intresse att lära mer, vill delta i en utbildningsvecka hos oss på Mullsjö folkhögskola.

Välkomna med anmälan till **vecka 37. Senaste anmälningdagen är den 25 juli.**

Datakurser

På Mullsjö folkhögskola fortsätter vi även med våra lärorika aktiveringskurser i data. Under veckan får du individuella lektioner av din datalärare som varvas med tid för egen träning och uppgifter för dig som deltagare att arbeta med. Datalärarna har stor kunskap av olika anpassningsprogram så som ex skärmläsarprogram, förstöringsprogram och punktläsare.

Höstens datakurser är vecka 42 och vecka 47.

Skicka din anmälan till Diana Ljungström, diana.ljungstrom@mullsjofolkbildning.net

Trevlig sommar önskar vi på Mullsjö folkhögskola

Distanskurs Världens underverk

Är du intresserad av att:

- Öka dina kunskaper
- Få nya vänner
- Delta i intressanta diskussioner?

Då kan du göra det genom att delta i Mullsjö folkhögskolas distanskurs.

Vad betyder distansundervisning?

- Att all undervisning sker via Internet

Vad är fördelarna med distansundervisning?

- Att känna sig oberoende av tid och plats.
- Att delta i intressanta kurser hemifrån.

Höstens ämne är "Världens underverk". Vi läser och diskuterar bl.a. kring:

- Vilka är de sju underverken
- Hur många stenblock består Cheopspyramiden av
- Hur lång är Kinesiska muren
- Hur lång tid tog det att bygga Taj Mahal.

Kursen börjar den 29 augusti och avslutas den 16 december 2011. Om du vill prova på och inte vill missa chansen - anmäl dig till:

Tommy Johansson

Mob.nr: 0706 – 41 86 44 (tal och sms), e-post: tommy.johansson@email.mullsjö.se

Claire Grahn Eriksson

Mob.nr: 0709 – 19 06 75 (tal och sms), e-post: claire.grahn@uppsala.se

Reserapport från Rwanda

I Kontakt med FSDB nummer 3, 2010, stod det att Rwanda är ett av Shias nya programländer och i nummer 5 berättade vi om vår resa dit i månadsskiftet juli-augusti ifjol. Då skrev vi tillsammans med RUB (Rwanda Union of the Blind), RNUD (Rwanda National Union of the Deaf) och RNADW (Rwanda National Association of Deaf Wo-

men) projektansökan till Shia. Vid årsskiftet fick vi veta att Shia beviljade pengar till projektet, så den 29 april reste vi dit igen för att skriva avtal och starta upp projektverksamheten.

Första dagen (den 30 april) hade vi ett sammanträffande med ordförandena för de tre organisatio-

Träff med personer med dövblindhet

nerna då vi diskuterade lite vad som hade hänt sedan sist och hur långt de hade kommit i sina förberedelser. Alla tre hade utsett tre representanter vardera till en projektgrupp. Alla tre hade också påbörjat viss uppsökande verksamhet och berättade för oss om personer med dövblindhet som de känner till.

På söndagen (den 1 maj) besökte vi dövförsamlingen i Rwanda där vi var förra gången också. Efter gudstjänsten samlade vi personer med dövblindhet från de tre organisationerna till en träff på en restaurang i närheten av kyrkan. 11 personer hade mött upp.

Sedan följde tre intensiva dagar med workshop tillsammans med projektgruppen. Vi gick igenom MoU (Memorandum of Understanding) som är en överenskommelse som FSDB och de tre organisationerna har undertecknat. Bernard

Bagweneza som är Shias landsamordnare på plats i Rwanda gick också igenom Shias avtal som skulle skrivas med den av de tre organisationerna som ska ta emot pengarna. Det blev till sist RUB. Vi pratade dessutom om vår nordiska definition av dövblindhet. Ett av målen för det första projektåret är sedan att projektgruppen ska arbeta med att ta fram en egen definition av dövblindhet i Rwanda och implementera den i sina respektive organisationer för att sedan sprida den till övriga handikapporganisationer och till hela samhället. Till sist hade vi ett pass där vi praktiserade hur man använder taktilt teckenspråk.

Linda visar Pelagie hur man tecknar taktilt

På torsdagsförmiddagen (den 5 maj) besökte vi det universitet där en av projektgruppens medlemmar arbetar. Det var en "vanlig" skola där man hade både döva och blinda studenter integrerade. Det vi

tittade på var ett klassrum ett s.k. resursrum som var utrustat med datorer anpassade för synskadade (med JAWS och talsyntes). En av studenterna visade också upp Brailino - en precis likadan liten anteckningsdator som Linda har.

På skolan i Gitarama. Rektorn för skolan i mitten. Från vänster Remera, RNUD, Christer, rektorn, Moses och Pelagie RNADW

På torsdagseftermiddagen åkte Linda hem medan Christer stannade till den 12 maj för att delta i de gemensamma aktiviteterna med de andra svenska organisationerna som är engagerade i Rwanda.

Bl a besökte vi Svenska ambassaden där vi informerade om våra planer och även fick information om hur man från ambassaden arbetar med frågor som gäller diskriminering och tillgänglighet. Dess-

Bernard, Shia´s nyanställda landssamordnare för programmet

utom hade vi ett sammanträffande med representanter från NUDOR, som är Rwandas motsvarighet till HSO eller Lika Unika. Det är en paraplyorganisation för alla handikapporganisationer. Vi hade också ett landsmöte med de svenska organisationerna och Shias landsamordnare Bernhard, där vi diskuterade hur vi skall samarbeta i framtiden.

En av dagarna gjorde Christer också en resa tillsammans med representanter för dövorganisationerna till tre olika skolor i Rwanda där det finns döva elever. Först gick färden till Gitarama, cirka 1 timmes bussfärd sydost om Kigali, sedan till Butera cirka 2 timmars bussfärd söderut mot gränsen till Burundi. I Gitarama besökte vi en skola där man hade döva barn, blinda barn och barn med utvecklingsstörningar integrerat. I Butera

besökte vi först en dövskola med elever upp till klass 9, och sedan en skola för äldre barn/ungdomar troligen high school, där man hade någon eller några klasser för döva ungdomar. Där träffade vi cirka 15 av de 30 ungdomarna som fanns i en skolsal där vi hade en stund av samtal och frågestund. De var väldigt intresserade av hur man i Sverige arbetar med döva elever och elever med dövblindhet och om vårt skolsystem. De hade många intelligenta frågor och vi fick ett mycket fint samtal.

Gemensamt för de tre skolorna var att när vi träffade rektorerna först så sa man att man visste om två eller tre elever på skolan som hade dövblindhet. Någon sade också att eftersom begreppet inte existerar i Rwanda så klassificeras dessa barn som blinda eller döva med tilläggshandikapp. Man får inga bidrag till barn med dövblindhet. När vi sedan var ute i klasserna så träffade vi åtminstone 2-3 elever i varje klass som vi skulle beteckna som barn/ungdomar med dövblindhet. Det visar att det är väldigt viktigt att få till stånd en definition av dövblindhet i Rwanda.

Linda Eriksson och Christer Nilsson

På gång i FSDB

Juli

4-8 juli

FSDB:s familjevecka i Leksand. (För föräldrar med dövblindhet och deras familjer)

4-11 juli

Nordiskt ungdomsläger i Norge

21-24 juli

DBU:s Stockholmshelg

25-30 juli

Obs! DBU:s sommarläger i Grebbestad är inställt

Augusti

26-28 augusti

Dövblindas Dag i Stockholm

September

14-18 september

EDBU har styrelsemöte i Stockholm

15-16 september

FSDB:s styrelse har möte i Enskede

23-25 september

Föräldrarådet har föräldradrautbildning på Almåsa kursgård

18-20 november

FSDB:s höstträff i Haninge

Oktober

21-23 oktober

DBNSK har möte i Bålsta

December

7-8 december

FSDB:s styrelse har möte i Enskede

November

1 november

FSDB:s styrelse har möte i Enskede

Trevlig sommar!

Kontakt med FSDB

Tidning för Förbundet Sveriges
Dövblinda
ISSN 0349-571 X

E-post: redaktion@fsdb.org
Plusgiro: 44 77 73-3

Nr 3 juli 2011, årgång 34

Redaktör: Annelie Björling
Förbundet Sveriges Dövblinda
122 88 Enskede
Tel: 08-39 90 00 (växel)
Texttel: 08-39 92 94
Fax: 08-659 50 42

Kontakt med FSDB utkommer med 6 nummer per år i svartskrift med stor stil, i punktskrift och på DAISY-skiva med tydlig inläsning. Det går också utmärkt att få tidningen i elektronisk form. Svartskriftsupplagan är 850 ex.

Sista dagen för artiklar till nästa nummer är den 24 augusti 2011.